

Artikel fra Højrup sogns tidligere hjemmeside

Omkring år 200 e.kr. begyndte man i østkirken at fejre Kristi tilsynekomst (epifani) som den tredje af kirkeårets store fester, efter Påske og Pinse. Dagen var den 6. januar, og var samtidig en fejring af de vise mænd, sådan som vi hører om dem i matthæusevangeliet. De vise mænd blev opfattet som udsendinge fra hedningene som kommer med gaver for at tilbede Jesus-barnet og vise at de anerkender hans majestæt, ikke af frygt, men i glæde over den lyksalighed, hans fødsel indvarsler. De vise mænd er de første til at tilbede verdens frelser, Gud søn, i barnet Jesus.

"Da Jesus var født i Betlehem i Judæa i kong Herodes' dage, se, da kom der nogle vise mænd fra Østerland til Jerusalem og spurgte: »Hvor er jødernes nyfødte konge? For vi har set hans stjerne gå op og er kommet for at tilbede ham...Da de havde hørt på kongen, tog de af sted, og se, stjernen, som de havde set gå op, gik foran dem, indtil den stod stille over det sted, hvor barnet var. Og de gik ind i huset og så barnet og dets mor Maria, og de faldt ned og tilbad det, og de åbnede for deres gemmer og frembar gaver til det, guld, røgelse og myrra"

Fra østens lande kommer tre magere. Jødernes kongestjerne havde vist sig i Østerland fordi Jødernes konge, skulle herske over alle folkeslag. Derfor rejser de ud for at hylde denne konge. Matthæus benævner disse personer som magere. Magere havde indsigt i astrologi og forstod sig på orakler og drømmetydning. Magerne brugte deres magiske viden og kunnen til at forudsige og kontrollere folks skæbne. De vise mænd fra Østerland, er et billede på alverdens folkeslag, som ifølge skriften skal drage til Jerusalem og tilbede jødernes konge, og de modtager Guds åbenbaring om Kristi fødsel gennem en bebudelse i naturen, en stjerne. De kommer til Jerusalem og bliver yderligere oplyst om stedet for Kristi fødsel gennem de jødiske skrifter. De tager til Betlehem for at tilbede barnet med gaver og vender dernæst tilbage til deres hjemland ad en anden vej.

Matthæus kalder dem mænd fra Østerland, dvs. fra Irak eller Persien. At der skulle være tale om tre hellige konger skyldes den kreative kristne fantasi, og snart kendte alle legenden om de hellige tre konger. I legenden fra det 11. årh hedder det.:

"Den første, en olding med hvidt hår og langt skæg, hed Melchior; han ofrede guld til Herren som sin konge. Den anden, ved navn Caspar, var en skægløs og rødmosset yndling; han ofrede røgelse til Jesus som en hyldest til guddommen. Den tredje, mørk af lød og skægget hed Balthasar; myrraen, som var den gave han bragte, forkyndte at Menneskesønnen skulle dø"

Legenden om dem fortæller videre, at de siden blev døbt, og at de af apostlen Thomas blev gjort til bisper i østen. Kongerne repræsenterer de tre levealdre, ungdom, manddom og alderdom, mens gaverne udlægges symbolsk, som sider af Jesu væren - nemlig konge, Gud og lidende frelser. Som historiske personer har de næppe eksisteret, men i kraft af deres betydning som udsendinge for alverdens folkeslag, Afrika, Asien og Europa, har de bidt sig fast i den kristne tradition, som historiske personer. Så virkelige anså man dem, at man endog fandt deres jordiske rester. De blev samlet i én kiste, som blev ført til Konstantinopel i det 4. årh. af Kejserinde Helena. Senere stod kisten i Milano og fra 1164 opbevarede de i Kølns domkirke i det berømte gyldne Helligtrekongersskrin. Relikvierne for de vise mænd var et populært valfartsmål. Og selvom de aldrig blev helgenkåret af den katolske kirke, opnåede de folkelig helgenkåring.

Gennem hele middelalderen og langt op i renæssancen var kongernes tilbedelse af barnet et populært billedmotiv. Man finder det i kalkmalerier og på altertavler. Her afbillede man de prægtige klædte skikkelser, der knælende overrækker deres gaver til barnet på Marias skød. Herhjemme har Matthæus beretning også inspireret både til kalkmalerier, altertavler og salmedigtning. Grundtvigs "Dejlig er den himmel blå" som man kan finde i originaludgaven i Højskolesangbogen, er skrevet specielt til denne tekst, men også i "Et barn er født i Betlehem" hører vi om vismændenes tilbedelsen af verdens frelser.

Tiden fra Helligtrekongers søndag og op mod fastelavn kaldes da også i kirkeåret for Helligtrekongers tiden, og ser man på de tekster, der fra gammel tid er valgt som periodens prædiketekster, er mange af dem tekster, hvor Jesus åbenbarer sin guddommelighed: Brylluppet i Kana, helbredelsen af høvedsmandens søn, stormen på søen, vandringen på søen og til den sidste søndag efter Helligtrekonger forklarelsen på bjerget.

I vores evangelisk lutherske kirke fejre vi ikke Helligtrekongersfesten den 6. januar som en af de store åbenbaringsfester. Vi fejre dagen, hvor de vise mænd tilbeder Jesus-barnet som en afslutning på juletiden. Så man kan sige, at de vise mænd fører en mere tilbagetrukket tilværelse indenfor vores kirkelige tradition end både i Østkirken og den katolske kirke.

Annesofie Munch